

---

hallgat a hinga

BOGNÁR ANTAL
GULYÁS JÓZSEF
TOROK CSABA

A Hinga a Szabadkától tíz-egynéhány kilométerre keletre, a Ludasi-tó északkeleti partján, Nosza helység körül emelkedő dombok legmagasabbika. Régészeti leletek arról tanúskodnak, hogy környéke a kőkorszak óta lakott vidék, s maga a domb azóta évezredekken át temetkezési hely volt. A szabadkai Városi Múzeum több évvel ezelőtt ásatásokat végzett itt, de a domb rétegeinek teljes feltárására anyagiak híján nem vállalkozhatott. A Hinga lábánál a falusiak kútásás közben mammutcsontvázra bukkantak, de ez is feltáratlan maradt. A domb nevét egyébként egyes régészek az indoeurópai king (király) szóból származtatják, s valószínűleg összefügg a tőle két kilométerre keletre levő falu, Királyhalma (a felszabadulás óta Bácsszőlős) nevével.

Ricsaj iránt veszem utam.
Vissza, te Jézuska, bohóc és rétor
szerencsétlen keresztzése.
Álmaim visszafarolnak
a földdel összedagasztott hullákgig.
Gyerünk, ti sárga martok,
hallal befeketített ég;
ereszkedj,
horpadj be, zománcos ég,
hogy föld alól ássunk ki, mint rossz lavórt.
Ó, hova emelkedtek, akik
benned mosták meg arcukat,
beléd törülköztek
vemhes szőlőtőkék között?

Egy csont kártyát vet, fehér,
idő keresztmetszete: Domb,
alvadt gálya, széltől messze,
elesett fehérség.
Földben elaludt gálya,
talán kiás egy régi csillag,

vagy kivet a föld indulása,
mint kivetett magából engemet a föld,
bordás lenyomatként egy kövön,
vagy úgy se,
ha magam voltam a kő,
érces tenger,
melyen száz sebet ejtettek a hosszú evezők.

Kardsebes koponyám ástam ki
belőled,
dinnyelével mostam,
ásó kőbaltámat
vetettem
szoba szögletébe
pókoknak.
Így kerültek aztán
viseltes dolgaim napvilágra,
közben elnéztem:
mások is kezdet nélküli
és vég nélküli dolgokat csináltak:
valami fontosat akartak mondani.

Tegnap ezer év körülrepülte
vállaid.
Vadló nyomában egy Tükör.
Micsoda érre léptél,
te Ázsiából leszaladt szőrös
lovacska!
Micsoda gázlón vonszoltál keresztül,
micsoda kövesúton
zúztam koponyámat!
Hingám, álombeli sírásom,
sírásom ébredése.

A pottyantott madártoll-meleg
ősidőben
a krétakori rajzokról felrebbenő griffek
lerázzák tollukról a port,
bohócok letörlik arcukról a fehérséget,
légtornászaink tenyerüket dörzsölik,
magnéziumozzák,
mégis bennünk lobban,
rögzítve, ami pusztulóban...
Madárfogatok zúgnak el
fölötted,
kertek másznak fel homokos
lábadon.

Igyál meg engem,
igyál ki ebből a fonnyadt húspohárból,
és felejtsd el,
hogy a fővenypart belenyúlik a számba,
nyelvem alatt óriásteknősök
pettyes tojásai lapulnak,
és homlokomból nyári tűzzel
perzselnek a trópusok.
Hónod alatt kikeltetted ezt

a verset,
himlős tojás ez, felrepül,
s fönt eldobja szárnyait,
leoldja magáról a fényt,
testében egyre sűrűbb,
egyre feketébb,
egyre sűrűbb, egyre feketébb gombóccá
áll össze a sötétség,
megcsomósodik a mellemben.
Ki oldja ki e fekete csillagot?
A végtelen szele
leszáll hajamra.

Madaratlanok járulnak
zsúfolt kalitkád elé,
bennünk
nem nyílik meg az ajtó
feléd.
A tükrök is kiürültek,
egymásba költöznek:
iszonyú páros tekintet
szem-nem-látta világok fölött.
Dörömbölésünk azt töri össze,
amit magunknak akartunk,
az ablaknak vélt mennyei recehárttyát;
hogy szemhéjunk lecsukódik,
táplálékát, a tájat megtagadja.
Régi csorba ez, gyermekbénulás,
golyóstollal felszántott tarló
s végül aláírt
megállapodás arról,
hogy nem tudjuk egymást elviselni,
mert magunkkal vagyunk viselősek,
és legvégső szegényünk
e feldűit fészkeből kelő
pokolfajzat.

Talán épp nekem, ki láttalak belülről,
nekem kell lerántanom a sárkányt:
túlszállt önmagán,
mint a néni, ki május zöld havában
lengett súlyosan.
Belédéltük a bajainkat,
hogyan kotorhatnánk magunkat elő
marasztaló rétegeidből
tisztán és győztesként —
a legfontosabb leletet.
Benne marad a kéz a gödörben,
lehúzza a súlyosodó mész,
a vérrel oltott;
egy kéz bimbóban, egy kéz virágban,
tőben leszakítva,
ami marad, belerokkan a dombba.

Tőled el, vissza hozzád,
ennyi és mégis rengeteg út,
fárasztó kirekeszteni a világot,

fárasztó: lenni s táncos lábbal
ülni és látni az elsuhanó tengert
nehéz s a legnehezebb:
végiggondolni Téged, belédszagolni,
mint virágnál illatosabb belsőkbe.
Szétvisz alólunk a régészek serege,
átgyalogol rajtad az újaszok hada,
de mindegyik hagy itt
magából néhány katonát,
hogy emlékezzen magára a jövőben,
barlangnyi űrben,
hol halkan ring
a történelem huzatától óvott
tüskés magzat.

Gránátalma repeszei sebzik a verset,
mégis a mi bőrünk kopog
a szélben,
és zörög, mintha üresen,
mintha üresen ölték volna vitorlának.
A kés alig pendült, s máris
kiugrott belőle a bárány.
Pelyhet tolt maga előtt:
ne üsse agyon a találkozás
Veled,
aki a pitypang-érzékeny ég kékje alatt
vonulsz
júliuson át az ős jövőbe.
Vagy Te onnan jössz, ezért ájulunk?

Magáznunk kellene, Óreg,
Te Fűves Tető,
Te Fás Homlok,
a Nap körüljár, mint húrként
zengő darázs,
felküllőzi napjainkat.

Sugárkerékbe törnek naponta engem az évek.
Te forogsz körülöttem, alattam,
mint egy tekergő örvény,
hangtalan.
A hangod én vagyok.
Meddig feleselsz még?
Kire vár makacsságod éle?
Ki érdemli meg soha nem hallott
ítéleted?
Választ sem tűrsz meg hátadon,
engem is csak úgy, mint egy romot,
mely beléd omlott,
belőled épült,
s amelyet széthordtak a környék öregjei
foghíjas falaikat bástyázni,
betönni vágyaik égő szemét...
De nem jön rájuk feloldó
vakság —
elgurítani a világot nem lehet,

lejtődön minden megáll,
és vinnyogva kér bebocsáttatást;
a visszaút nyugtató halál.

Vedlik a táj isten keze alatt,
fölös díszei hámlanak.
Te görcs maradsz,
csomó a fában,
századok oszlopának egy csigolyája,
melyben a mennyei gyalu elakad.
Kemény, csukott száj!
Mit hozzunk eléd?
Kemény, csukott száj! Dió homokból,
melyet jön a kürt s kettéhasít...

Hosszú pányván keringünk immár
körülte,de
de ha a sötét kifényesedik is
homlokunk körül,
mint egy kopott kelme,
ki kell mondanunk:
egy légy szállt el fölötted csupán...